Sărbătorile calendarice
KOMOR 1988
de toamnă și iarnă

Експедиция АСИ ДИ РССМ.
1988

Сэрбэтоиле
календаристиче
де тоамнэ ши
ярнэ.

Сынну Антела

Satul Korkmaz r. Suvorov

Informatori:

Mistrisovski Maria, 1834

Burlacu Nina, 1834

Greku Valentina V, 1931

Nani Aurelia, 1930

Din vechiul de toamna – Semănat

Semănatul

14 septembrie – nu este zi se scoate din trecut de semănat grâu de toamna. Este ca zi bun pentru semănat toamna.

Sărbătoarea sfântul Cruce de toamna –

– se scoate din se rădăcina crucii și sfântă este toate ființe – numai bântă nu pământ.

1 octombrie – Prokavele. Din este zile pe 1-2 octombrie se

конститa рунэ семнеле пиментулуй (бруме, нчуре)

Овидения – 4 декембрие. Ви счеста зи де тоамнэ пентру оней, че ау мурит де моарте рэ. Аческа зи ера сокотит зиуа де помэнэ а морцилор.

Фунэ счесте сэрбэторь венэ сэрбэтоарэ де ярнэ – приме ла кулэр сэрбэтоарэ **сфынтулуй Андрей.**

Легенда сэрбэторилор сфынтулуй Андрей

Ера о фемеие несэрчинатэ. Витр'о сарэ бэрбатуе еи плэкэ де акасэ. Сфре сарэ ла еи ла поартэ ау бэтут доий оамень че се ждеу ка мые песте поапте. Фемеиа фи-инд бунэ ла суфлет й-а примит, кулкынду-и ачарэ пе присэ. Тырзиу акаса с'а ренитрс ши сонде еи,

Дуҩ мыҭзуе попҩыс фемей и-а
вепит ҳшмкуе наметриҩ. Ари
ачест ҭыпҳ ле фервстрҩ с'е аме-
зат ун хулуб аиб че а гурҿуит ун
пек ин анаи с'а амеҳат не
герҩ.

Дуҩ че фемеҩ а иҳскут с'е
ачест из фемеҩ а иҳскут ун
бҳеуе. Атунч ушуе рин аме-
ниҩ чеҩ рыҩ ыҩ спуне ҭеиуҩ-
ҭалт — Аҩ еузиҩ Доанне, че
а спус хулубуе ҭеа? — е спус
из бҳатуе ҭеа че аҩ с'е иҳскут,
ныр ва кренсте ыҩ ва лемка
камуе иҳрипҭеиуҩ еу)

Ари ва трҩи ку номе са!
Де ресуре аҭаста а еузит ин-
фемеҩ ин бҳбатуе. Ари зарь
ре зи бҳтрыҩиҩ, че ыҳкоптасерҩ
ла еиҩ (Исуе ин еф. Петру) еу 6

плеке. Бэрбатул атунч ымь ин-
трэбэ фемеэ: Че-сэ фачи? Фемеэ
й-а спус кэ ый есте тоте ре коме,
дар бэрбатул спуне кэ ре рынсуе
ну й-ă тоте?
Сіеу чынрет ей, сіеу чынрет им
еу хотэрыт сэ фак ун сикриу
микуц, сэ пунэ прунцуе ын ел
ми сэ й ре фрунце пе Нистру
(Нистру). Ачеа ми еу фэкут.
А плутит кытва timp сикриу
пе апэ пынэ нитріо сэрэ кынд ел
а мерит ын плоа пескэрэска а
ыторве кэцэрь. Кэцэрий фиинд
куриоць еу дескис сикриу ши
маре ле-а фост мирарэ кынд еу
вэзут ун коме мик, виу. Атунч
кэцэрий еу луат комеліцуе ши
л-еу дус ла мынастире. Аколо
ми а крескут бой струкуе тоте

mare. Din mare este o mas-
cutator. Era mic și rău, venea
bătrânul și se hotărâse să trimită
din mine, să se răzbească singur.

Din ziua 14 ani a plecat el din
mănăstire. Era vară și se duse
la unchiul lui în satul Avrămeș,
lângă o pădure. Stătea în-o
casă, și dacă sara se uita pe fereastră,
se întreba tine-și? Sara e venit
și-și controlează - și bătea e res-
pune. A doua seară iarăși e venit
stătea, și se întreba tine-și
el. e tăcut, privind și vorbă și ve-
dea bătea, și el e trăs și
pușca și la urș. Singur și-
și se duse la fetele lui și
și-e propuse căsătorie. Fetele l-e
refuzăscut, și-și semănă el. Af-
lând despre ăștia și e fătăș l-e

дус ынаоаș ле мэнэстире. Аș ду хотэрыт сэ-л ынкиș ни беț ерынк ка сэ моарэ. Ер неле бечуș ле-ау звырмит ын Нестру. Ер неле ынтевтилиș ын прат де ерș ау принс кеиле ши ау дескис бечуș. Бэтуș ере ка ун пэинтен. Вэзынд лумина зилей ел е мурит.

De atunț se spune povețș despre e Andriuș.

Сэрбэторș Андриюș се сэрбэторește ын фиеș ан пе 14 ноиембрие.

Еа се сокоате прима зи де ерș. Маț ынтынș де тоате ын сатул Коркмаз се прегэтș ла ун акаș о маș бунэ, лунș ынте о гэинэ, фэинэ, зэхэр де акаș, ынș маș ера гата, фетеле ши сат се адунау де ымпрэдит „полуș" - ун пин мик.

Фетеле маș ын ымпрэдэу ку

хиртий калорате, ну болбоане, мере.
Сора, кынд вениу бжуний, сей требуиу
са пунере ачест пом. Апоі сырфе-
теле фэчиу ун колак мере ши-и
аминтиу де гринкинэ ши апоі се
ыл путэ луа де аколо ку динсуий,
ыл мынка.

Фетеле дунэ мэсэ ынтеиу е
фоте врэжиторий.

требуиу са се аякэ де фэмэ,
ер ку гура са друнэ анэ де ла фынт-
тынэ де зорь. Бжуний ле ешеау
ынаинте ши ле журеау, фэкынд-
ду-се са версе апа ши са се ын-
тоарка ынапой. Дакэ реушеау са
фэкэ о болбуйкэ, о рэдэ кынеуй
сів мэнынте, не е кунь о мынка
прима, апоі се мэрита мой ретеле.

10

фетеле луау кыте о букатэ де

лынэ роше ши плекау ын окол
ла оș, аколо прин вынтуперик приндэу
ши луау кыте о оță ши о лэу
ку лынэ ла гыт: Дилинеуа се дэ-
тау кум ыș оаș – дакэ е тынэрэ –
ва фи тынэрэ, дакэ е бэтрынэ – бэ-
трын мирел.

✓ Де асемэнэ луау лынэ роше ши
плекау ын друм ла гард ши лэу
парț ку лына, че о авэу.
– дакэ парț ера ыналт - нисэмнэ
ку мирел ва фи ынсурат
– скурт – жосуș.
– вень – ва фи богат, орș бэтрын
– де ера чотуроș – ва фи нэмуроș.

✓ Фетеле марș луау пакуțеле ши
ел арункау пестe касэ ши ын че
рупеș кэдэ бетуș пакуțуț ако-
ло се ва марита

✓ – се фурау порțиле

– бэсэмэ ипэ́зу каре бэ́ зэ́ ми ку
ге фаго трэ́, ми фэ́зу ѕруи ре
пал ре ла поарта луй ла поар-
– фетеле ло 7 тра ай.
рынуе лор фэ́чэ́ тот друи ре
фелуе ачеста ре ла поарта ла поарта
рин генуинэ
а луа о фарфурие ку апэ ми
ре-асупра се апринѕе о хыртие
ми парте фаце ин оминра анеи
вере урситуе.
фетеле еруцэ ын кеса кыте о гэ́инэ
ми пунэ ин фаца ей апэ, трэ́ѕуне
ми о оминрэ. Ачеа гэ́инэ ге мынка,
ынсэмнэ ка бэрбатул ей ве фи мыни-
кэ́ѕат, рэ́ѕ бэ́ – бэ́ѕуе. Дэ́ѕ се
ѕ́ѕ́та ын оминрэ – фуруе ми богат.
Ачеа еѕау вэ́ѕ́ѕ́ториле, ге ле
фэ́зу фетеле ин сара ре ѕ́ирий.

Сф. Игнат - зиуэ прэгэтирий кэтре сэрбэтоарэ Крэчунулуй. Ин асеа зи се адунэ вицеле, че требуе тэете ши ле се тэе.

Крэчунул - 25 декембрие

Де асеа сэрбэтоаре се ла масе оаменилор се фэче курат, фиекаре се стрэуе са адуне ин локуинце лукруриле ноастре ши прегэтеу букате густоасе. Кэтре сарэ тоцы ерау гата ши господарий аштептау колиндэторий. Ши фетеле, ши бэиець ыблау ку колинда. Ку колинда ыблау пыне тырзиу, ар дупэ мэсуе копиий тоць мицерий се адунау ла ун господар акаса ши се ынчепеу данцурile. Пэринций ерау презенць ла асеа „вечеринцэ", куи ле плацэ. Тоате асеа цинеу пынэ ла 3 зиле ин мир.

Анує Ноу – сф. Василе

Сэрбэтоаря оаста еуа аштептэ
кэ еуа сэрбэтоаря ынчеперий унуй
ноу ан. Дин стрэмошь фетеле ши
ажунд де оаста сэрбэтоаре претэтэ
мынкаре: гэлуште, гэинь тэ, плэчинте,
дулчуць, колач. Сэ ле фетеле
челе маь ынкрэдэ ку мамеле ку-
нэскуте ши пахаре де ацэ ши ле
турнау ынтр'ун учор пе кареле
пунэ мынэ икоане. Думиникэ
кунэскуте эрау апа, де ку скэрь се спу-
нэ кэ ва фи ун ан ростор, эр де скэрь-
ва фи сечетэ.

Ын сатул Коркмаз ши сэ Анує-
луй Ноу се ынвэцэ ку уроцуле суб
маи мулте форме. Фетеле ынвэцау
ку „Шоланка" ши ростэ „Изворыл
вечер" ши л. украинэнэ ши молдо-
венеаскэ.

= Прегătiţi mulţi copii de prin-
lăvară, seara bună seara,
Ori poftiţi mulţi la masă,
seara, bună seara.
Vin oameni cât de Anul Nou se uită
la Steaua. Ce frică din mici formă
stelei, ne care o informuseazau la
lentă colorată ori material luminos.
Vin mijloc se lasă un loc centru
candelă, care de sfârşit poftim vin
casă aprindă candela din centru
stelei.
– Steaua sus răsare
Ca o taină mare
Steaua noastră luceşte
Ori vin lumea vestită.
Băieţii la rândul lor iţi zu urătur:
frumoase, ce le ştiau la ferestrele
gospodarilor.
= Bună seara la voastră
15 Gospodar de la ferastră

Кумаш нэй де кыте сэрь вениле
Тот ла мэсэ вэ тэлем.
Ку пэхаре плине де нувинте буне
Ши ши поарта пэхарушь с поарта
Май ан бэдуца Трэян е ан ламенэт
Ши кэ де граур ку кэлиа де мэтасе
Кыт мына де грэсе
Де кыт сэ утэт
Сэ алэгэ ши-ле несемнат
Ши нурнуп сэ ан ынунат
Локу нетед де арат
А арат, кыт е арат
А пус плуг ла пэрте
Бом ла арбэ верде,
Ер флэкэй ла фете мэрь
Чей мить ле мэлмить
Сэ скулат бэдэ ынтрэ жоглиндуе,
Кэ ын лумэ е лумэ
Трэтр де мэтрэ-е ресунэ
Не тоцлеа л-е скос тортуриле, куе
А буе де гнэлікат
А пус питорушь скарэ, парэ фусесе
Флуерэ, пуерэ, кенэ мой ши ан
16

Ши плеке ла вынэтоаре ынспре-а луй
Яр оглареле луй де-аткрапе ынгэлбинэ-у огларе
Де декорте ниверзалу
Ел аколо кынд ажунсерэ
Се гындирэ ши плекарэ ын тыргу Бырлад,
Се дуси ка-й май мэдат
Ши а кумпэрат ун пуцэ фер ши де оцел
Ши с'о пус ла стан ~~унган~~ унган
Яр стан унган ~~а~~ фэкут чок-бок - хегерем
Хегерем ку мэнунчерь де оморичеле
Пентру фетеле ынтрецеле ши невесте фрумоасе
А фэкут уне мой кырма пентру бэте ~~ц~~ бэтрынэ
Хэй - хэй - хэй!

Де асемэнэ де Анул Ноу ачеа ши сатче май реушит ритуал ынсеамнат ерау „Кэлуцуй". Се спуне ка ачест ритуал е мэнтенит де ла греч, кынд ачестя ау трекут пе аич. Се луау 2 бэце ку 2 сите ши вырф се унэу, яр ла сыте ши урмэ се пунэ о фынице де пэр-коаде. Ку ел бэеуй умблау ши уруау. Се спуне ка умблау ку ичатулка - унде бэеий кынтэ ~~ка~~ ~~ы~~ ~~ы~~ дэрэу бисеричий ши бисерика фэцэ фынтынь, ~~ч~~ се пуняу „фынтыне бэ-

„мар". Дупэ съвет ритуал, лумя се пуня ла маз, се весел, глуме. Се организеу рамуръ ши кесе ла ан-
мень.

6 иануарие – Боботеза

Де дименеаца ла маме Миструлуй се адуна мъноритатя популацией сатулуй. Бисерика деи сат скоте пе маме Миструлуй карте де апă ши кынтау кынтече дементеаце.
Се сокоте Боботеза – зиуа съвъ-
фиинцеа се стине, ка ши съвъ-
ръ боботезат Исус Христос – че авя
30 де ань.
– Колоаць ла урмеле меле.
Дакă Мистру еръ ынчеацă, не гъсе се
тă крутă ши суб апă се вырау
2 ламеле че се сокотă, ка сă шиинцă
апă. Поца не урма о дез муя
ши ла се сокотă апă сă ынтă.

Ку ане ачаста се алезмуяу витем,
капшя, перецей, коселе, лынкаря
– унит сатень плекау ын кылин ши
уреу кымпиле ку еа, презикыне о
роаря богэтэ.

7 ноембрие – Храмул сатулуй.

Луна сербэря 3 зиле ачаста сэрбэтоа-
ре ши пэря ын капитанул унит
ла алуниș.

Satul Tincă, r-nul Leova

Informatori:

Cârțmaș Iulia M - 1902

Țîrțu Elena A. 1918

Corman Valentin A - 1921

Palari Olga - 1934

Palari Arkadii - 1921

Una din primele sărbători de toamnă era sărbătoarea = Zîua Crucii de toamnă = Ea avea loc în momentul satului plecat de pe munte în biserică. După ce popa făcea slujba avea loc ritualul „ridicarea sfintei cruci" - din se considera că este în acest timp se ve schimba din toate îmbolnăvirile întrau din pământ.

La această sărbătoare de toamnă este sărbătoarea sf. Dumitru. Aceasta era sărbătoarea, care trebuie să fie

ын сат ши драт ку часта инчепу
пломе = Время лумеа стре ярнэ =
се стуя ын порр

V О алтэ сэрбэтоаре колендаристикэ
ера = Овидения = 21 ноембрие ын
част зу луя сэрбэторя ши дэрэ де
помэнэ ын кунеле чеор морць де моарте
рэ (ын козуль диферите)

V Сэрбэтоаря сф. Андрей (Андриол)

Кэтре часта сэрбэтоаре се пregэтеа
мэ ореле тинерецуи сатулуй - фэ-
жий ши фетеле мари. Ын сэт интре
ей тинерий се ынцелеге ши се адуно
ла унул акеа, адуче муздиканць
ши инчепу дансуриле.

Ла часта сэрбэтоаре фетеле ку
фэчеу врэжиторий.

Куиий кынд ажунгеу ла ера 1.2

фетеле дкупрду устурнл. Не дскупрду
ни сма фел ынкыт флэжий сэ ку-п
поатэ гэсн. Дамэ се ынтылпл, ка
флэжий сэ-п гэсэскэ се стуня кэ су
= ынепуцит = устурнл или ерл ма-
ре рушине. Дупэ очеста сорбэ-
торя континуа ку кынтеле ши
дансурь. Пэринций ерау де фалэ,
ши пленау акасэ ымпреунэ ку
пиннерий.

Анул Нов – уна дин гене мей
лубите ши аштептате сэрбэторь.
Катре аастэ сэрбэтоаре се фэчеау
ынкэрурь цуштоасе: зэпэ, рэгитурь,
гэлуште. Спре сарэ аштептау урэ-
торий. Бэцуий спре сарэ се
адунау ши чете ши аеждау „вэ-
ларий" – оменя ерау 2 флэкэй
де фрунте, доий де урэторий, care
care кондуцэу ку урэтуе.

Ей ерау ратоpь са ынтре ын
касле оаменилор ши са ле бакă
ши колачи. Ей луау бакă,
ăр ле урма ей ынпăрцау. Доуă
умблау ку „капра". Ун бăят
се ымбрăка ынтр'ун costum ынтре
не дес ши ку коарне ын кап-
-ческа era капра.
Детеле де Анул Ноу се окупау ку
врăжиториле.

V - сăра се дучау ла парк ши дичау
- грох - аку
грох - ла аку
грох - ла чăлолт ок
ши кынд грохăя поркуе, атунч се сокă
тă ка са се ва мărита.

V деземеня се дучау ку окий ынкиш
ын окол ла оă ши аколо ку о пеп
рошие лега о оаре, рок оаре era тынăр,
23 ынсăмнă ка мирене ва фи тынăр. Рок

- бэтрынэ, ынсэмнэ кэ ве фи бэтрын. Дакэ ера бертек, ынсэмнэ кэ ва фи богат.

О алтэ вранэ - вранэ ку тарит де ла гард, Сарэ фелиа ынцэ ын друм ши не дибунте ла ун пер де ла гард, дакэ пэрэ ера ынэлт, ынтунс лиреле ва фи фрумос ши ынэлт, дакэ ера грэс, ынсэмнэ кэ ва фи грэс, дакэ ера гэтуиос — ва фи нэмуиос, де ера стрымб - ынсэмнэ кэ ва фи стынгит.

О алтэ вранэ ера вранэ ку хырти ынцэ лынгэ ватрэ. Принзэ о хыртие не тавеши о пунэ лынгэ ватрэ ши арзынд не перете тре-буэ са се варэ фигура бэрбэ-тулуй винтр.

- де асеменя era веститэ уриэтоа-
ря врэжэ, се луа анэ ши се амес-
теке ку фэина ши се адэуга саре.
Тоате аесте се фэлинтау ши се
фэче алуат, не урмэ се фэче ниште
гогоаше мичь, че се пуне пе о скин-
дурэ ши ын касэ era кемат кыше-
ле, не каре = балэтушкэ - о мынка
ынтый, еле фетэ се мэрита
прима.

О алтэ врэжитоаре era врэ-
тэ ку папуши. Фэтэ се ре-
кэлца де папуш ши ел звырля
пэсте касэ, дакэ папушу кэзэ
ку фаца ын жос - е ве мэрита
тырзиу, дакэ ку фаца ын сус -
- се ве мэрита девреме.

Крэчунул - 25 decembrie

Де аким ни аким де ласэ сарбэ-тоаре са тэзу вителе (пэрцелэ) ши пэсэрile, че ерау предестинате грэзтирий букателор. Ятеле ымпреунэ ку маниле кэзу пентрэ ши тэзу букате. Ашэ се вэдэ чуттурile фетей де а гэти. Сэрэ сарэ маниорилэ тинерилор, атыт фетеле, кыт ши флэкэлэ се грэбэсэ ши чеф ши плекау ку каинрэтул. Популар ера пентрэ ачест сан де а юбла ку „Стэуа" - се крэя дин мин ун черк, че ера принс де ун бэц лунг. Черкул се ымподобэ ку хыртие колорате, ар пе де пэрцэ се пунэ клопоцеи, ши мишлок ера лэсатэ о гаурэ, ши каре се пуня ичоане ши канделе. Дэнэ каинрэторий

ерау кемаць ын каз, ка се амезау
ни тенунць ин комнау.
Госпорарий касеор фъцау = лихий =
ачеиця ерау колоць ку флоричеи, не
керя ле дъдау комнъторилор.
Комилор ли се дъдау фелий де пы-
не упоц ку рулчалъ.
Не урма се ынчепау веселиле, се
пуниа дансанце музика, керя кым-
та пентру а весели тинерецтул.
Дъжний ин фетеле дъдау кынъ
дилинцъ, ар ла зорь се despărțau.
Астфел петречау сорбъторя Кръ-
чунулуй.

Доботяза 6 ianuarie

Котре аста сарбэторе ле бисерикэ се фэчэ службе. Дупэ службэ тоць имбрацэ ку пэринтеле урмау ши каре ши перэу прин сат, се опрэу не ла фынэнэ ши ле стропэу ку апэ. Де-асемэнэ попа сфинцэ ун бутуй ку апэ дин care семнэ луау кыте олэкэ ши се сокотэ ка аче-ла е агэзат - апа сфынтэ. Оамениь цинэу агэзма пентру импрэ-шкуаре ши казурь де боалэ.

Этэ спре екземплу се спунэ ка не ам ыл доаре гытуе, ынсэмнэ ка дин кэрэре а бут мынэ апа ши а туркат-о. Бынэ агэзма, амулуь ый трэ. Де-асемэнэ ку аста агэзма се пунэу ура копиилэ, вителе, грэдина, кас-тане се сокотэу сфинците.

Сынкетру де ярнэ – частэ сорбэтоаре еря сонотитэ, сорбэтоаря, кынд ярна апсунэ ла мижлок, адикэ се сорбэторя тулмате де ярнэ. Лумя ын частэ зи унэ пост ши спре сорэ вэрса ынпоартэ ун чаун ку апэ калдэ, че ерэ сесин кэ вэра ва фи кэлдуроасэ.

Благовештениле – частэ ера сорбэтоаря, кынд де-а-ну авэ дрептул кэ = ынжурэ = соу кэ „сурэ" = ярна се стуна кэ апунс ын частэ зи пэнэ кэ стуй че ревенэ ла адресэ ерний, ынсэ кэ ай ын резервэ о кэпунэ де пае. Висэлнэ кэ ярна е ынкэ ын путере, е тоте ынкэ ши требуе кэ ай резервэ.

Satul Baimaklia
r. Cantemir.

Informatori:

Cutița Nicifor N - 1920
Manole Ioana V - 1904
Manole George I. - 1904
Vamașcu Maria A. 1921
Codreanu Tamara F - 1930

Simion Stămătucul - este sărbătoare calendaristică care se ține prima zi de Paște. În este zi preotul satului merge în biserică cu semănat primele brazde de grâu de Paște. Înainte de vestea în această zi tineri se scoală mai devreme, vremea se răcește.

Ziua sf. Cruce de toamnă - este sărbătoare calendaristică care se ține în ziua, care toate vietăți

Дуне интрау ын момент. Маи але
мерпиș, ни се часта зи путяи веș
о мулцуме де мерș, сцуș бэтрынș
че се = вэрсу ла интуненик = часта ера
сеницș ка время се ва рэчи бруș.

26 октомбрие - сф. Думитру

Ын с. Бабмакия часта сэрбэторе
о сэрбэторș нумит фамилиле а ка-
рор бэрбацș пуртау нумеле Думитру.
- арика сэрбэу сфынцș сэу Фэцș мие
богате ши спре сэрэ ынș кемау ру-
деле ши вечинș ши сэрбэторș часта
зи.

сф. Архангеле - дупэ куș повестеск бэтрынș ын часта зи се сэрбэторș сфынцș окротитор ши фемеș. Фемеș ын часта зи ера ротоаре оэфокэ мынкарș ши атунч.

Овидения. - часта ера сэрбэтоарș, кынд се рэрș дэ суфлет ын нумеле чиор мерș де мэрте рэ. Ын генерал часта

сэрбэторе ере сонетэ зиуе, кынд се рэдэ де пашанэ морминт. Лумя постэ стинс.

Сф. Андрей (Андриол)

Кэтре сфэрэ сэрбэторе дин тимп се тоате муздиле, кэре требуе сэ кынте з сонтэлень. Тинерецуе се вицелеэ ши ле унде ерэ унэ аколо фэцэ пасе ши хора. Се прегэтэ бунэте гостиле, вин Сэнзиенэ рэмурие веке. Ла мэсуе копилэ се ынчеп кэутэрэ устурокаулуй. Фетеле дин тимп прегэтэ о кэмэшинэ де устурой, че о лэцу ку фир де бусулок ши о ажунгэ пе ла ихоане, ерэ рэрэ гэлэбие унеи бабе, че требуе сэ-л пэзеаскэ. Дупэ фэкуте гата устурокул унеи фете, се сонотэ ка ачеа е устурой = нимфуцэ = ши фэкуте свэрентуе сэ-л тоате (пентру фетэ ерэ о таре рушине гаста). Де урмэ копилуцэ рэмурие ши веселе вре-о з зиле.

Y Din c. Dăbălăkiș se consfere, n
orașu nu venește sărbătorii sf. Ig
nat fetele cele mari predau și se
cunoș furțile de toate din la Boboteazș
și se știș, și roș tărț, și bere
Crăciunul. — în fiș este ere o sărbă
toare multimentată de toți și mari
Din fiș este și mărțișu prețuș și în
ere în fiș și sărbătoare. Muzica ere
tocmită și roș și și și

ши ку вопоцей, ши мит локу сă се
пуне нкоко ши кăнеле, митрăнр
ши леа ачуцă кăнеле трăгă апринс,
ăр копоцей зынгăнить. Тоате сăре
мерăу рăсурile, хорелă, веселиа.

Анцă Коу – кăнре сărбătоарă Анцулă
Коу ера традицие ка фиекаре фатă ши-
преунă ку маме се са прегătească ун
колак мăре ши фрумос пăтру=ибовникă-
фетă. Се прегătеа мынкаре густоасă ши
вин. Спре сară четеа де урăторă се адунă
ши-ши алетă агăрăцăторă. Унул рăс-
пунă де бăнă – алеста ера = кăмăрăшă-
не мынă аста маі ера ши рăспун-
зătорul де стрынтă кăлăлор=кăлă-
карул =. Бătрînul îi дă са умбле ши ку
=Коляă=. Коляă се фăцă din тулă, се
чоплă беуе ши се ынвелă ку шурцурă din
хărтие колорată. Алте орă се ынфăшă ун
бărбат ку ун кожок пе рос ши ун кап

ынць пуцэ коарне - оаме ера = копрэ г.
Ретеле де сорбэторэ оасте фрэцуи-
верс Вроэкторий:

Y уна дин ле ера, кынд фетеле мер-
тзу ку окиб ынкиинь офэрэ ши пле-
коу ла горуль де куеле, кунзроу 2 пор-
ши ке ел поате ка лемэ ку елэ роше.
Деке пэруль ера рент - ын схимб ка ми
реле ва фи сорак, деке ера стрыеб -
ынсеамнэ ка ва фи стрыеб, деке чету-
рас - ынсеамнэ ка ва фи ка мурре.

Y де асемене луау алэ роше шо
лемэ ла урекиле оилор, деке еаэ ера
тынэр, ынсеамнэ ка ми мирле ва
фи тынэр, деке ера бэтрынэ, ынсе-
мнэ ка ми мирле ва фи бэтрын

Y вензу мой мулт фет ла окэлуи пэ
кулуй ми зицэ
- грох - еку грох - ла ану-
9.335 Ши кынд грохэя порнеа атунч се зиче ка
фете се вэрита

Se leagă o oglindă ori se ridică fântâna, acolo trebe să pună scaun ori masă lângă fântâna, apoi omul trebe să urce, care este în apă, care se găsește la 1-2 m de la apă se ridică ori se scoate în apă ca de fântânile omului se vă

Vezi figura următoare

Rețeua se termină semnatul frate natura grădinile apei, apoi se dă în pământul de natură ori este ori în verde în pământ, care în se ajută în pământ de este ori se scoate în apă ori în vă în care se alege

Viața'e forfurile arătă se turnă apă de izvor ori apă'o camere antunecată de-asupra apoi se turnă 2 pietre de tăie, care pietrele se amestecă, inițial în este în fântânile de apă, care se detărtă, și-

și în în vă fântânile amestecă. 36

Де дата де ea ынурие се сэрбэ-
торя жуилэтатя ерний. Се консфера-
ка дин часта зи ярна мерте сфэр-
ший

Дупэ честе сэрбэторь вене сэрбэтоарэ
сф. Трифан. Ачаста сэрбэтоаре календа-
ристикэ се сокотэ ка зиуа кынд ни сат
се = уиднеште слэвуе = адикэ слэвуе
е не кале де а се тоти. Ын часта зи
мажоритатя бэрбацилор сиеу ни вне
ши тэуэ кыте ун лэстар де ла вие
спунынд ка де часта дестуле вишоарэ
роаф. Де асемене ни часта зи фете-
ле фэчеу де помэ фарфурий ку
гэлуите пентру вишоарэ роаф.

Боботэза — Катре часта сэрбэ-
тоаре ни бисерика дин сат се фэче
службэ. Дупэ часта попа уитэ ку
анэ 2 бутоае ши ля урка ынтрун
кор ши се порнэ прин сат, лэнгэ-

рий ешеу не ла перць ши луеу апэ
сфинцуто = оязма = Нязма се стэ-
рузу со шинэ тот апуе ын коэфи-
цынэ се консерве ынтоде лэк. Дупэ
аест ореф решитое - сомений пеноу ын
кыин ши стрэнзу ну оязма вия ка сэ
фие реарэ, конин о сэкуроу ын апэ
аместекэ ну оязма, ка сэ фие морхоше.
Перцуй косей се оязмуеу ка сэ фие
трай ниче. Ын тенерэ аоуэ сорбэ-
тоаре ера о сорбэтоаре а сфинци-
тулуй, о курэценей ши а весеней.
Ацуя поте ын оастэ зи, ар стре сорэ
мынке дин бунэтате сфинцуте.

Y Ын сетуе Бабланиа ей ынтоа-
нит ши обичеле де а петреа Ороцэ
орь Баба Ороция. Вынэ зи ди-
пеле нумаи тоць сэтенцы се
адунау ла мартиня сетуцуй ши
прегэтеау терепуе - ши рынзу

Ла урмэ се другэ рыбэ ла ма
се апрынде ун рэу мынтлочиу. Ун бо
бат ымбрэкат ни фемеи ши мурдар
ченуриэ не фаче ынфрунтэ. = Бебэ Фро
кинэ = ел ера ватэ сэ жоаче ун ту
рэ фокулуй.

Дупэ стынтерэ ручулуй се ынчеп
хорэ ши ера сокотит ка ярна а ма
сфыршит. Хаителе = Бебеи Фрокинэ =
се арэтау не руг. Дэнсурile конти
ау.

Satul Șertaș

Informatori: Tebuș Ioana 1926
Rădăș Anica 1918

Unul din cei mai bătrîni din satul Șertaș este Anuța Hoș. Fiica lui este muzicantă și se ocupă de educația copilului. Fetele trebuie să muncească și ele. Cînd a murit fiica lui, nepoata a venit la noi și ne-a spus despre o poveste din satul Șertaș.

Y Nu este nimic mai bun decît o casă în care locuiesc oameni, mai ales dacă este o familie, decît o casă în care este numai o persoană, dacă este bătrînă, singură și în mizerie în fața bătrînei; dacă

ера тынэрэ, нисэмнэ кэ ера тос

- пе о масэ се пунэу мынэ фер
рит, эр суб ел се аскунэу: - перие,
захэр, карте, оглиндэ. Фэтэ требуе
ридиче о ферфурие, дакэ ера суб
перие - нисэмнэ кэ тэрбоцу ва фи р
де ерау бакиш - ва фи богат
де ера захэрур - ва фи кумпинте, бо
де ерэ оглиндэ - ва фи фуруе
де ера картэ - ва фи дентент.

- арунэу ку чурэ анэ де ле в фы
тынь или фэчэу ку ана аче нимт
турнисоаре мичь = бакэ бунте = ле
пунэу апой пе о скынфурэ или кем
кынеле, пе каре о мынке прилиэ, ас
се мэристе ынтыиб.

Ынтр'о комерэ ынтунекоаса се аруч
ун мицэ мере ку ана = дуна = пе

37 41

ирия се дезфэц о лунэ ши се лунэ не
опе дин вес ын порт фрынтэ е валу-
луй се апринде о лумынаре ши се
уитэ не умбрэ ши стуй бэрбынелеи
ка зиуа амеу ун дезонтек де дрепте-
те ши не перете апэрэ умбра ур-
ситуцуй

- дэнэ бэтэ сре ну порт сутэ моарэ
  ынаинэ ка ва фи дентет
- дэнэ трэцэ рунэ ле плуцуй —
  ва фи плутар
- дэнэ трэцэ мынэ оре ка мнеле — ва
  фи сорок ши куст

Ын чэ се ынвинге фиекаре побей
тот се врэтэу, ынсэ се врэтэу ла
бебе урситоаре, че ле трэцэу кэрунте
ши ле презицэу соарта.

Де асемэнэ ла популация дин
с. Тартаул фэцэу сорбэторе = Бабей
Фаня = Презицэу тереку пентру

хорэ ын чэнэ сэтулуй. Ын чэнэ
ачестуй терен пунэу 12 об тикере, ши
бол ал анулуй ку 12 луне. Пэзитор ал
лер ера ун чобан бэтрын, луне луне
хереле стрэмоешть. Не ла анэзэ рен
кыми венэ = бебе = аме ера ренуми
тэ о фемее бэтрынэ че нуме луте
рескынтеле. Бебе се анеза лынгэ ун
ин зиче рескынтеле „Кенорэ примэ-
верий". Дупэ ачеле тоате ренсеу ин
се стрэуэу сэ ну кэрэ жос, фиинд
аме ера традиция. Хореле ин рыс-
тел, глуме континуау пынэ тырзиу

Конкузия тенерая асупра материалуй стуриат

Маї ынтый де тоате ам дори ка стуи ка ла лумеї сатисфакуте пентру фаптул ка ла практика етнографикэ ны ам ам тема абаст. – сорбэторие колективе де тоатэ ла ярэ. Ам прилит о сатисфакуие суфлетеаскэ ши о инспирацие време колектывэ материалуй нечесар пентру е-трате тема рост. Маї ынтый де тоате ам дори ка стуи ка гал маї богат материал л-ам срыне ын сатул Харкиеу р. Суворов. Ам сперат ам рестре фрумусеця сорбэторилор де тоатэ, рестре интересантеле шезэтоаре де ярэ. Де асеменя материале бун, ам колектат ны с. Тигеч р. Леова ши с. Бетлакия р. Комсомир.

Am puțin timp în urmă s-a
teatre calendaristică reînființată
mentă reînființată și a bisericii
spiritul omului și a se simți mul
și a fi rob al hărniciei. Am fră
un sătean și este studiat și
diverse filmuri și a pătrunde în
calendaristice și tăinuri ale ființei. La sărbă
sf. Simion – ziua bunicii și a semăna
grâu și tăinuri, la sărbătoarea sf. Dumitru
– ziua ocrotirii și prezicerii viitorului
timpului, la Prokoave – prezicerea
timpului pentru întreg an, la ziua vend
Ovidenia – un sfârșit în rugăciune și pomeni
un cimitirul nostru – morminte și morți
ți. La sărbătoarea sf. Ignat trăiește
un și prezicerea și Crăciun. Un reușit
și veselia și mai mult un sărbătoarea
la sărbătorile și sfârșitul Andrei, Crăciun,
45 Anul Nou.

ку ныт э сатисфакция повестэ ку
бэтрынеле респре петречерэ Андрею-
луй, респре кэутатуе устуроеуцэ ын
еаста сэрэ, ку маре бунурие повестеск
респре колинзиле ши умблатуе ку „Стрэ-
ле Крэчун", респре врэжиториле ши
урэтурile ын прэ ле Ан Ноу.

Вэнэ врэ уе спун ка еесте сэрбэторь се
унеэ конкомитент ку службеле бисери-
ченешть, адика ку ун карактер релиджиос
мой пронунцат.

Вэнэ тимпуе сте скимбат ораш ку
вениреа Путерий Советиче, ораш ку
апарицие касеор де културэ, касеор де
адихнэ, клубурилор мунцитоарий сатеор
ку мой пэстрэзэ ретаблет обичею-
рile стрвеке. Ши доуэ сэрбэторile
мари ке Крэчунуе, Ануе Ноу, Бобо-
теза се мой сэрбэтореск, ер ешеле мой
мичь сынт ынтоте апроапе комплект. 46

Am putea spune, despre exemplu ка
ниця сэрбэторь ка сфынтул Думитру
сфынтул Архангел
сфынтул Трифон
сфынтуе Сымион
ын мажоритатя сэтеор ну се май сэр-
бэтореск, пурин симцу се цине сама
де ем. Дар вербинд despre сэрбэторим
марь ка сф Андрей, Анул Ноу, Крэчунул
еле се сэрбэтореск ши пынэ ын презент
ниса ау мулте скимбэрь. Despre exemplu
ла сф. Андрей ну се фоче друм де
пае орь ченуинэ не ла порунле тинери-
лор с'а пэстрат нумай фурэтул пор-
унлор. Ла сфынтул Василе ерь Анул
Ноу - фетеле челе марь ну се май вр-
теск ши нич урэторий ну-с чер де
алт дат. Не ла Крэчун ну се май
практикэ улиоетул ку = Стяуа = ерь

комплект е дисфрут обичеал де е
ыебле ку температуа. Ведем ка ым
перинда анилф се сшибэ сенсуе
ши ритуалурие вежилор сэрбэторь
календаристице. Ши врэ, ымсэ, сэ
спун ун ка мажоритатэ елестор
сэрбэторь ымь ау рэмасе ым
трупа ши мунка проприлуй кэле.
Потрив настру лумь пэстрэзэ прин
сине ымкэ оаме веке обичеиурь. Не
каре ле-а мостенит дин адынкуе
времиь.